

Key words: nanotechnology, technological structure, scientific and educational centers of nanotechnology, nanoeducation.

УДК 37.0(09)(477)

І. Г. Улюкаєва,
кандидат педагогічних наук, доцент
(Бердянський державний
педагогічний університет)

РОЗВИТОК ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ В 1960 – 1990 рр.

Постановка проблеми. Відбудова в повоєнні роки вітчизняної системи дошкільної освіти утворила умови для її подальшого успішного розвитку в наступний період. Саме 1960 – 1991 рр. прийнято вважати періодом найбільших досягнень вітчизняної дошкільної освіти.

Аналіз досліджень і публікацій. Вивчення історико-педагогічних джерел показало, що в останній час дослідники вітчизняної дошкільної освіти досить часто зверталися до другої половини ХХ ст. Їх праці присвячені історичному аспекту певних педагогічних проблем: зокрема, розвитку дошкільних закладів у сільській місцевості (Л. Меленець), трансформації змісту передшкільної освіти (Т. Степанова), формуванню здорового способу життя (А. Чаковець), підготовці дітей до школи (Т. Бондаренко), регіонів: розвитку дошкільної освіти на Київщині (О. Венгловська), Донеччині (Н. Гарань), Херсонщині (І. Цюпак). Проте комплексних історико-педагогічних досліджень розвитку дошкільної освіти цього періоду не здійснювалося.

Мета статті – проаналізувати процес розвитку дошкільної освіти в Україні в 1960 – 1990 рр.

Виклад основного матеріалу. Досягнуте в повоєнний період було продовжено в наступні десятиріччя. Імпульс динамічного розвитку системи суспільного дошкільного виховання даний прийнятою 19 червня 1959 року Постановою ЦК КП і Ради Міністрів України “Про заходи по подальшому розвитку дитячих установ, покращенню виховання і медичного обслуговування дітей дошкільного віку”. Ця директива продублювала постанову, прийняту місяцем раніше відповідними союзними органами влади. Цими документами визначалась необхідність подальшого розвитку мережі дошкільних закладів, покращення їх матеріального забезпечення. Одним із істотних недоліків дошкільного виховання в країні названа відсутність єдиної послідовної системи виховання в яслах і дитячих садках. У зв’язку з цим було прийняте рішення об’єднати ці два типи в єдиний дошкільний дитячий заклад. Керівництво об’єднаними закладами було зосереджено в міністерствах освіти союзних республік (до цього ясла були підпорядковані Міністерству охорони здоров’я). У постанові визначені завданн єдиної програми виховання дітей переддошкільного і дошкільного віку. Ставилася вимога здійснювати будівництво дитячих закладів за типовими проектами об’єднаних дошкільних закладів (ясла-садок) і вживати заходів для додаткового, понадпланового будівництва дошкільних закладів [1, с.17–20]. Постанова 1959 року позитивно вплинула на розвиток

суспільного дошкільного виховання й розширення мережі дитячих садків.

Протягом 60-х років спостерігалася стабільна динаміка росту дошкільних установ і кількості дітей, які їх відвідували. У 1960 році в Україні функціонувало 4770 стаціонарних дитячих садків, які відвідувало 330670 дітей. Загалом, у постійно діючих і сезонних дошкільних установах виховувалося понад 1000200 дітей, з них 852000 – у колгоспах. У 1959-1962 роках було відкрито 2049 нових дитячих садків на 322000 місць. У 1963 році було введено в дію 1168 дитячих садків.

У 1964 році в Україні налічувалося 7666 стаціонарних дитячих садків, які відвідувало 700000 дітей, і 20000 сезонних з контингентом 800000 осіб. У дошкільних закладах працювало 49000 дошкільних працівників, з яких 5500 мали вищу освіту, 30000 – середню педагогічну освіту [13, с. 7 – 11].

За 1966-1970 роки в Україні було відкрито 2754 дитячих садки на 345000 місць [16, с. 2].

Загальна кількість дитячих садків по Україні на кінець 1970 року склала 16500. Крім того, в колгоспах працювало 17200 сезонних дитячих установ, які охоплювали 706000 дітей, що складало 30,3% від загальної кількості дітей дошкільного віку. По окремих містах картина була такою: в Києві дитячі садки відвідувало 65% дітей-дошкільнят, у Севастополі – 60%, Кримській області – 55%, Дніпропетровській – 46%, Донецькій – 45%, Харківській – 38%, Одеській – 34%. Це були найкращі показники [16, с. 3 – 4].

Активну роль у будівництві дошкільних установ відігравали промислові підприємства, а також колгоспи й радгоспи. Найбільші темпи росту продовжували спостерігатися в промислових центрах – Донецькій, Дніпропетровській, Запорізькій, Луганській і Харківській областях. Так, тільки в 1961-1962 роках шахтами й підприємствами комбінату "Донецьквугілля" було відкрито 18 нових дитячих садків на 2815 місць, комбінату "Артемвугілля" – на 2505 місць. Трест "Донецькшахбуд" побудував для дітей своїх працівників 7 дитячих садків і дачу для літнього відпочинку.

Велика увага приділялася літньому відпочинку й оздоровленню вихованців дитячих садків. У 1961-1962 роках за рахунок фондів промислових підприємств у Донецькій області було побудовано 42 дачі для дітей [13, с.10 – 11].

За кількістю відкритих дошкільних установ на селі лідерство належало Черкаській, Кримській, Одеській, Дніпропетровській областям.

У 1959 році Черкаська область виступила ініціатором створення на селі ясел-садків. За період 1959-1964 років в області було відкрито 716 приміщень для дитячих ясел-садків. Усього ж у колгоспах області на кінець 1965 року працювало 953 дошкільні установи, з них 164 були постійно діючими, решта – сезонними [13, с. 9 – 10].

Згідно з дорученням, що містилося в постанові ЦК КПРС і Ради міністрів СРСР від 21 травня 1959 року "Про заходи по дальшому розвитку дитячих дошкільних закладів, поліпшенню виховання і медичного обслуговування дітей дошкільного віку", було розроблено і в липні 1960 року введено в дію Постановою Ради міністрів УРСР "Положення про об'єднану дошкільну дитячу установу (ясла-садок)". У ньому зазначалося, що новостворений тип дошкільного закладу ясла-садок є державною установою

громадського виховання дітей віком від двох місяців до семи років, яка здійснює завдання з усебічного розвитку дітей в єдиній системі комуністичного виховання, відповідає завданням подальшого виховання дітей у школі, сприяє участі жінок-матерів у виробничому та громадсько-політичному житті країни.

У положенні також визначалося: підпорядкування ясел-садків; вимоги до будівель ясел-садків, групових кімнат (окремо для ясельного і дошкільного віку), ділянки навколо дошкільної установи та її обладнання; варіанти укомплектування ясел-садку віковими групами; тривалість перебування дітей у яслах-садках (залежно від потреб – 9-10, 12, 24 годин на добу); типи ясел-садків (загального типу, цілодобові, ясла-садки для дітей з фізичними вадами, ясла-садки санаторного типу); поділ дітей на вікові групи; правила прийому, переводу з групи в групу, відрахування; вимоги до працівників ясел-садків та їх функціональні обов'язки [8, с. 40 – 48].

У 1963 році було прийняте “Положення про дитячі дошкільні заклади у колгоспах Української РСР”. Його зміст значною мірою збігався зі змістом “Положення про об'єднану дошкільну дитячу установу (ясла-сад)” (1960 р.), але при цьому були враховані особливості організації і діяльності дитячого садка на селі.

Як і раніше, до участі в “Дошкільному поході” післявоєнної доби залучалася широка громадськість. Було започатковано громадський огляд стану роботи дошкільних установ, у яких брали участь відділи народної освіти, охорони здоров'я, партійні, комсомольські і профспілкові організації. У ході проведення оглядів виявлялися проблеми, які потім обговорювалися й усувалися; та рекомендувався до впровадження передовий досвід.

У 1964 році проводився громадський огляд із визначення стану роботи об'єднаних дошкільних закладів (ясел-садків), який приурочено до п'ятиріччя прийняття Постанови 1959 року. У ході його проведення було констатовано, що завдяки впровадженню нового типу дошкільного закладу в системі суспільного дошкільного виховання відбулися позитивні зрушення [7, с. 6 – 9].

Із кожним роком зростали вимоги до дитячих установ: як організації їх діяльності, матеріально-методичного забезпечення, так і виховної роботи. Завдяки політиці, яку проводила держава стосовно до дитячих садків, а також зацікавленості з боку громадськості, в країні почалося своєрідне змагання підприємств, колгоспів за створення кращих умов для дітей. Але проблем ще залишалося багато. Іноді дитячі садки розташовувалися в непристосованих для цього приміщеннях, не були забезпечені меблями й необхідним обладнанням.

У квітні 1963 року уряд республіки прийняв Постанову “Про розгортання сітки дитячих дошкільних закладів у колгоспах і радгоспах республіки”, в якій були визначені конкретні заходи з подальшого розвитку суспільного дошкільного виховання на селі. На той час все ще залишалася незадовільною ситуація із постійно діючими дитячими садками в селах Західної України. Так, у Рівненській, Івано-Франківській областях не було жодного стаціонарного дитячого садка на селі. Одиниці їх були в селах Львівської, Тернопільської, Чернівецької, Житомирської, Волинської областей. Незадовільними були справи також у селах Сумської та

Полтавської області.

У червні 1964 року ЦК КП України прийняв постанову про заходи з поліпшення будівництва медичних і дитячих закладів у республіці, яка передбачала впровадження швидкісних методів будівництва дошкільних закладів, їх здешевлення, своєчасного введення в дію.

Однією з гострих проблем залишалося забезпечення дошкільних закладів дитячими меблями, що іноді затримувало відкриття вже побудованих дитячих садків. У 1964 році Рада Міністрів України визначила 17 підприємств, які повинні були спеціалізуватися на виробництві дитячих меблів.

Наприкінці 1963 року Міністерство освіти УРСР разом із Укрраднаргоспом провело конкурс на кращу дитячу іграшку. На початку 60-х років було розширено асортимент й поліпшена якість іграшок.

У 60-і роки продовжували приділяти велику увагу кадровому забезпеченню дошкільних закладів. Завдяки налагодженій системі підготовки й підвищення кваліфікації кадровий склад педагогічного персоналу дитячих садків постійно покращувався. У 1964 році в Україні працювало 49000 дошкільних працівників, з них 5500 мали вищу освіту, 30000 – середню педагогічну освіту, решта не мали спеціальної підготовки. Була налагоджена систематична робота курсів і семінарів, проводилися науково-практичні конференції, педагогічні читання, наради дошкільних працівників, на яких обговорювалися питання покращення якості виховання дітей, широкого впровадження в практику передового педагогічного досвіду.

Курсову підготовку координував Центральний інститут удосконалення вчителів, крім того, він здійснював підвищення кваліфікації керівних кадрів. У 1959-1964 роках в ЦІУВ пройшли перепідготовку 1340 інспекторів ВНО; методистів, завідувачів дошкільними установами. В областях підвищенням кваліфікації дошкільних працівників займалися обласні інститути вдосконалення вчителів [13, с.10 – 11].

Значну допомогу дошкільним працівникам надавав Республіканський науково-методичний кабінет дошкільного виховання. За 1959-1964 роки цим кабінетом разом з видавництвом “Радянська школа” було видано 85 методичних листів, розробок, посібників. Працівники кабінету виїжджали на місця, виступали з лекціями, давали консультації. Функціонували обласні, районні, міські методичні кабінети.

Центром популяризації та розповсюдження передового педагогічного досвіду стала Виставка Вистагень народного господарства (ВДНГ) в Москві. У 1959 році тут був створений павільйон “Освіта в СРСР”. Кожного року, протягом трьох десятиріч, в павільйоні представлялися експозиції кращих дитячих садків СРСР. Дошкільні заклади України були постійними учасниками виставки. У 1962/1963 навчальному році на ВДНГ свій досвід представляли 12 дитячих садків України.

Динамічно розвивалось суспільне дошкільне виховання в 70-і роки. Постійно зростала мережа дитячих садків. Поступове вирішення проблеми з кількістю дошкільних закладів дозволило приділяти все більше уваги якості їх роботи.

Державні органи влади тримали питання розширення мережі дитячих садків і покращення їх діяльності під постійним контролем.

Значний вплив на розвиток суспільного дошкільного виховання на селі мала Постанова Ради Міністрів СРСР від 17 березня 1973 року “Про заходи по дальшому розвитку мережі дитячих дошкільних закладів у колгоспах”. Цією Постановою Радам Міністрів союзних республік було дане доручення: розширити мережу колгоспних дитячих дошкільних установ, поліпшити їх роботу, зміцнювати матеріально-технічну базу та покращити забезпечення необхідним обладнанням, інвентарем, іграшками та навчальними посібниками. Міністерству освіти СРСР та місцевим органам народної освіти доручалося забезпечити покращення рівня методичного керівництва виховною роботою, а також кадровий склад дитячих дошкільних закладів колгоспів. Постановою були введені положення, які значно покращили соціальне забезпечення педагогічного і медичного персоналу дитячих садків [10, с. 21- 23].

З метою стимулювання подальшого розширення мережі дитячих садків Рада Міністрів Української РСР у 1974 році прийняла дві Постанови: “Про стан та заходи по забезпеченню виконання плану будівництва дитячих дошкільних закладів в УРСР” (від 20 лютого) та “Про стан і заходи по дальшому розвитку дошкільного виховання дітей в республіці” (від 27 вересня).

У постанові від 27 вересня 1974 року зазначалося, що попри значні досягнення в галузі суспільного дошкільного виховання, є й суттєві недоліки. Так, наявна мережа дитячих дошкільних закладів ще значною мірою не забезпечувала потреб населення. Як найбільш відстаючі в поширенні дитячих садків називалися Волинська, Житомирська, Івано-Франківська, Київська, Львівська, Тернопільська та Хмельницька області [12, с. 25 – 28].

У постанові наголошувалося на необхідності збільшення кількості дитячих садків та зміцнення їх матеріальної бази. Було вказано на наявність недоліків в організації навчально-виховної роботи з дітьми дошкільного віку та в підготовці їх до школи, вирішенні кадрових питань.

Міністерству освіти УРСР доручено в короткий термін докорінно поліпшити роботу з організації дошкільного виховання дітей, підвищити відповідальність органів народної освіти на місцях за стан навчально-виховної роботи в дитячих дошкільних закладах, посилити методичне керівництво дитячими дошкільними закладами, глибоко вивчати і впроваджувати в практику роботи дитячих дошкільних закладів досягнення педагогічної науки й передовий педагогічний досвід. Також наказувалося видати до 1 січня 1975 р. програму і методичні настанови з виховання дітей у дитячому садку та протягом трьох років – “Бібліотечку дошкільного працівника”. Доручалося покращити кадровий склад дитячих дошкільних установ, зокрема шляхом удосконалення системи підвищення кваліфікації педагогів [11, с. 25 -28].

Міністерство охорони здоров'я УРСР було зобов'язане разом з Міністерством освіти УРСР розробити й затвердити заходи щодо поліпшення медичного обслуговування дітей у дитячих дошкільних закладах та їх укомплектування кваліфікованими медичними кадрами.

Проблема покращення роботи дитячих дошкільних установ і надалі не залишалася поза увагою державних органів влади. У 1979 році Радою Міністрів УРСР була прийнята постанова “Про дальше поліпшення

дошкільного виховання у сільській місцевості”. Цією постановою були визначені завдання відкриття постійно діючих ясел-садків в усіх колгоспах і радгоспах республіки, раціоналізації мережі дошкільних закладів, удосконалення освітньо-виховної роботи. Збільшення кількості дошкільних закладів передбачалося здійснити шляхом перетворення сезонних дитячих садків і ясел у постійні.

Дієвими, стимулюючими розвиток суспільного дошкільного виховання заходами в 70-80 роки були Всесоюзні і Республіканські огляди роботи дошкільних закладів. Перший такий огляд в Україні проводився в період з 15 жовтня 1970 по 15 жовтня 1971 року, організований Міністерством освіти УРСР. До участі в огляді були залучені всі дошкільні заклади республіки. На всіх рівнях створювалися комісії, які перевіряли навчальні заклади й наприкінці підбивали підсумки, визначали переможців. При проведенні огляду звертали увагу на якісний склад педагогів дошкільного закладу, його матеріальну базу, обладнання, оформлення; створення умов для ігор, праці дітей, проведення фізкультурних занять на відкритому повітрі; стан навчально-виховної роботи з дітьми; роботу педагогічного кабінету; забезпечення педагогічного процесу обладнанням і посібниками; організацію медичного обслуговування, роботу з батьками і взаємозв'язок дошкільного закладу зі школою. Огляди позитивно вплинули на розвиток суспільного дошкільного виховання в республіці.

Значну роль у стимулюванні підвищення якості роботи дошкільних закладів і поширенні кращого педагогічного досвіду продовжували відігравати Виставки досягнень народного господарства СРСР і УРСР. За період 1980-1984 років на ВДНГ СРСР і ВДНГ УРСР суспільне дошкільне виховання України представлялося 69 експонентами й було оцінене 3 золотими, 6 срібними, 29 бронзовими медалями, 15 дипломами. Так, найвищі нагороди ВДНГ СРСР – Золоті медалі і Дипломи I ступеня здобули: дошкільний заклад № 50 з м. Одеси за експозицію “Корекційно-виховна робота з дітьми з вадами зору”, ясла-садок № 90 м. Сімферополя (“Організація роботи фізичного виховання дітей”) та Уманський райвно Черкаської області (“Удосконалення роботи сільських дошкільних закладів”) [2, с. 2 – 3].

На початку 80-х років у СРСР була здійснена спроба реформувати освіту. Її завдання та основні положення були викладені в документі, що мав назву “Основні напрями реформування загальноосвітньої і професійної школи”

(12 квітня 1984 року). І хоча реформа перш за все стосувалася школи, але її реалізація була неможлива без відповідної перебудови й інших ланок освітньої системи, зокрема першого її ступеня – дошкільного виховання [5, с. 325 – 329].

Одним із напрямів реформи було започаткування навчання дітей у школі з 6-річного віку. Зазначалося, що цей перехід став можливим завдяки досягненням суспільного дошкільного виховання.

Завдання в галузі суспільного дошкільного виховання з реалізації положень реформи загальноосвітньої і професійної школи були чітко визначені в Постанові Ради міністрів СРСР “Про дальше поліпшення суспільного дошкільного виховання і підготовки дітей до навчання в школі”

(19 травня 1984 року). Постановою передбачалося здійснення цілої низки заходів. Так, Міністерству освіти СРСР і Академії педагогічних наук СРСР було доручено розробити і запровадити в 1984-1985 роках нову типову програму виховання і навчання дітей у дитячому садку, програмно-методичні документи, підручники й навчально-наочні посібники. Міністерство освіти СРСР також було зобов'язане розробити і ввести в дію до 1 січня 1985 року положення про дитячий дошкільний заклад. Постановою було визнано доцільним створення в сільській місцевості, при наявності відповідних умов, навчально-виховних комплексів “школа – дитячий садок”. Наголошувалося на необхідності дотримуватися планів будівництва дитячих дошкільних закладів. Були також введені нові норми харчування, розміри плати за утримання дітей у дитячих дошкільних закладах (зі значним її зменшенням для пільгових категорій сімей). Постановою були зрівняні в правах з вихователями старших груп вихователі, які працювали в ясельних групах: для них був встановлений 6-годинний робочий день і щорічна відпустка тривалістю 36 робочих днів. Різним міністерствам і відомствам було доручено збільшити кількість і покращити якість продукції для дітей: іграшок, книжок, дидактичних матеріалів тощо [6, с. 329 – 332].

Постановою були також визначені завдання з розвитку педагогічної теорії. Академії педагогічних наук СРСР, науково-дослідним інститутам педагогіки, відповідним кафедрам педагогічних інститутів було доручено активізувати здійснення фундаментальних досліджень, спрямованих на розробку проблем дошкільної педагогіки і психології, на вивчення основних закономірностей розвитку дітей дошкільного віку. Особлива увага зверталась на необхідність вивчення “методів формування всебічно розвиненої особистості дитини в умовах суспільного і сімейного виховання” [6, с. 331]. Значна частина цих заходів була реалізована, але в цілому реформа не принесла бажаних результатів. Як писали в ті часи, “реформа буксувала”, що було цілком закономірно: освітня система вимагала більш глибоких й суттєвих перетворень.

У другій половині 80-х років суспільне дошкільне виховання продовжувало досить динамічно розвиватися кількісно і якісно.

У 1987 році в Україні налічувалося 23100 дитячих садків, у яких виховувалося 2700000 дітей, що складало 60,3% від загальної кількості дітей дошкільного віку (з них 69,3% – у містах, 40,5% – у сільській місцевості) [15, с. 2]

Відповідно до завдань, визначених Постановою Уряду від 19 травня 1984 року, в республіці почали створюватися навчально-виховні комплекси “школа – дитячий садок”. Вже на початку 1986/1987 навчального року в Україні функціонувало понад 300 шкіл-садків з контингентом 4500 дітей [15, с. 3].

У 1990 році в Україні налічувалося 24000, а в 1992 році – 24500 дитячих садків. Це найвищі показники за всю історію суспільного дошкільного виховання в нашій країні. Матеріальна база, методичне забезпечення, стан освітньо-виховної роботи в дошкільних закладах також були на досить високому рівні. Але ті зміни, що відбулися в суспільно-економічному житті країни на початку 90-х років, суттєво вплинули на стан суспільного дошкільного виховання, зумовили зміни концептуального характеру, поставили нові завдання й вимоги.

Паралельно із розширенням мережі дитячих садків, покращенням їх матеріальної бази та навчально-методичного забезпечення упродовж усього досліджуваного періоду відбувалось удосконалення змісту освітньо-виховної роботи, організації педагогічного процесу.

У 1962 році була прийнята “Програма виховання в дитячому садку” – перший програмно-методичний документ для нового типу дошкільного закладу, що об’єднав у собі ясла і дитячий садок; в ньому визначався зміст і форми виховання дітей від двох місяців до вступу до школи. “Програма...” перевидавалася 9 разів – останній у 1982 році.

У 1984 році Міністерство освіти СРСР затвердило нову програму, яка мала назву “Типова програма виховання і навчання у дитячому садку”, розроблену співробітниками Науково-дослідного інституту дошкільного виховання АПН СРСР. В основу програми були покладені результати різноманітних досліджень розвитку дітей дошкільного віку та їх можливостей у засвоєнні знань і формуванні певних особистісних якостей. При розробці “Типової програми...” були враховані завдання, визначені “Основними напрямками реформи загальноосвітньої і професійної школи” (1984) перед системою освіти й першою її ланкою – дошкільним вихованням.

“Типова програма...” стала основою для створення програм у союзних республіках. У ній навіть були визначені межі, в яких могли здійснюватися “творчі пошуки” республіканських наукових і навчально-методичних установ. Вказувалося, що “основний зміст програмових завдань” повинен бути збережений. Заперечувалося “довільне розширення або скорочення програми”. Але разом з тим вказувалося, що зміст програм мав бути доопрацьований з урахуванням “національної специфіки республіки, її кліматично-географічних, економічних, культурних особливостей”. До програм рекомендувалося включити національні літературні, музичні та художні твори, народні ігри тощо. В Україні така програма була підготовлена і видана під назвою “Програма виховання та навчання в дитячому садку” (1986).

Як і в попередні часи, дошкільне виховання в Україні розвивалося в залежності від вказівок керівних освітніх та наукових установ, що знаходилися в Москві. Цей вплив, як уже зазначалося, був одночасно й позитивним, і негативним.

На розвиток як теорії, так і практики дошкільного виховання в Україні впливали результати наукових досліджень російських науковців. Широко була відома й використовувалася в роботі дошкільних закладів республіки навчальна та методична література, що видавалася в Російській Федерації.

У 70-і роки в Україні значно активізувалася науково-дослідницька робота з дошкільної педагогіки. Вона здійснювалася співробітниками відділу дошкільного виховання Науково-дослідного інституту педагогіки УРСР, відділу психології дітей дошкільного віку Науково-дослідного інституту психології УРСР, викладачами кафедр дошкільної педагогіки Київського, Запорізького, Рівненського і Слов’янського педагогічних інститутів.

Тематика та напрями досліджень визначалися завданнями виховання дітей дошкільного віку, рівнем розвитку педагогічної науки й у цілому характеризувалися широтою охоплення проблем виховання дітей дошкільного віку. У 70 – 80-і роки почали наукову діяльність такі відомі вчені,

як Л. Артемова, А. Богуш, З. Борисова, Е. Вільчковський, Т. Дмитренко, В. Котирло, В. Котляр, С. Ладивір, З. Лебедева, К. Щербакова, Н. Яришева та ін.

Висновки. У 1960-1990 рр. в Україні проведена велика робота з подальшого розвитку дошкільної освіти. Завдяки цілеспрямованій діяльності органів влади за два десятиліття була створена розгалужена мережа закладів дошкільної освіти, утверджена нормативно-правова база функціонування системи дошкільної освіти, розроблено програмно-методичні матеріали та ін.

Перспективи подальших пошуків у напрямку дослідження полягають у комплексному вивченні розвитку суспільного дошкільного виховання в наступний історичний період.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондар А. Роль дошкільних закладів у комуністичному вихованні підростаючого покоління / А. Бондар // Дошкільне виховання. – 1964. – № 10. – С. 6-14.
2. Бурова А. Кроки зростання / А. Бурова, Г. Квасневська // Дошкільне виховання. – 1985. – № 11. – С. 2-3
3. Венжик Л. З найвищою віддачею / Л. Венжик // Дошкільне виховання. – 1980. – № 9. – С. 1-2.
4. Курило В. Кадрам дошкільних закладів – постійну увагу / В. Курило // Дошкільне виховання. – 1982. – № 1. – С. 2-3.
5. Основные направления реформы общеобразовательной и профессиональной школы / История советской дошкольной педагогики : Хрестоматия. – М. : Просвещение, 1988. – С. 325-329.
6. О дальнейшем улучшении общественного дошкольного воспитания / Постановление Совета Министров СССР от 19 мая 1984 г. / Там же. – С. 329-332.
7. Підсумки громадського огляду // Дошкільне виховання. – 1964. – № 8. – С. 6-9.
8. Положення про об'єднану дошкільну дитячу установу (ясла-садок) / Затверджено постановою Ради Міністрів УРСР від 11 липня 1960 р. № 1132. / Там же – С. 40-48.
9. Про заходи по дальшому розвитку дитячих дошкільних закладів, поліпшенню виховання і медичного обслуговування дітей дошкільного віку / Постанова ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР від 21 травня 1959 р., № 558 – К.: Радянська школа, 1980. – С. 17-20.
10. Про заходи по дальшому розвитку мережі дитячих дошкільних закладів у колгоспах / Постанова Ради Міністрів СРСР від 17 березня 1973 р., № 162 / Там же – С. 21-23.
11. Про стан та заходи по забезпеченню виконання плану будівництва дитячих дошкільних закладів в Українській РСР / Постанова Ради Міністрів УРСР від 20 лютого 1974 р., № 90 / Там же – С. 24.
12. Про стан і заходи по дальшому розвитку дошкільного виховання дітей в республіці / Постанова Ради Міністрів УРСР від 27 вересня 1974 р., № 466 / Там же – С. 25-28.
13. Степаненко А. Невпинно розвивати суспільне дошкільне виховання / А. Степаненко // Дошкільне виховання. – 1965. – № 9. – С. 7-11.
14. Харінко Н. Дошкільним закладам – постійну увагу громадськості / Н. Харінко // Дошкільне виховання. – 1963. – № 7. – С. 1-6.
15. Хоменко І. Перебудова – справа всіх / І. Хоменко // Дошкільне виховання. – 1987. – № 1. – С. 2-3.

Анотація

У статті висвітлено процес розвитку дошкільної освіти в Україні в 1960–1990 рр. Розглянуті організаційні заходи щодо поширення мережі дошкільних закладів та покращення їх діяльності в цей період. Зроблено аналіз нормативно-правової бази функціонування системи дошкільної освіти. Схарактеризовані програмно-методичні матеріали, на підставі яких здійснювався навчально-виховний процес у дошкільних закладах.

Ключові слова: дошкільні заклади, дитячі садки, програмно-методичні матеріали.

Аннотация

В статье освещен процесс развития дошкольного образования в Украине в 1960 – 1990 гг. Рассмотрены организационные мероприятия по расширению сети дошкольных учреждений и

улучшению их деятельности в этот период. Проанализирована нормативно – правовая база функционирования системы дошкольного образования. Дана характеристика программно-методических материалов, на основании которых осуществлялся образовательно – воспитательный процесс в дошкольных учреждениях.

Ключевые слова: дошкольные учреждения, детские сады, программно-методические учреждения.

Summary

The article highlights the development of preschool education in Ukraine in 1960 – 1990 years. There have been considered arrangements for the expansion of the network of preschool institutions and the improvement of their activities in this period. It has been analyzed the regulatory – legal framework of the system of preschool education.

Key words: preschool, kindergarten, software and methodical institutions.

УДК 378.041

О. Г. Федоренко,
аспірантка
(Донбаський державний
педагогічний університет)

МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ САМООСВІТНЬОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО- КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Постановка проблеми. Формування самоосвітньої компетентності передбачає систематичний підхід до цієї проблеми. Такими методами, як збільшення годин на самостійну роботу, введення в самостійну роботу інформаційних технологій, перенесення на самостійну роботу цілих розділів, не можна сформувати самоосвітню компетентність на достатньому рівні. А тому розробка комплексної моделі формування самоосвітньої компетентності є тим фактором, за допомогою якого можна вирішити зазначену проблему.

Аналіз досліджень і публікацій. Процес саморозвитку, насамперед, має бути ініційований викладачем, не може проходити безконтрольно, а тому необхідно не тільки залучати студентів до процесу саморозвитку, а й виконувати контроль та керівництво цим процесом. На сьогодні формування самоосвітньої компетентності в студентів є одним з першочергових завдань педагогічної теорії та практики. Різні аспекти формування самоосвітньої компетентності досліджували фахівці Н. Воропай, О. Ножовнік, Є. Співаковська-Ванденберг та ін. Методологічні основи формування базових знань, умінь та навичок, необхідних у професійній діяльності вчителів технологій, розглянуті в працях С. Батишева, В. Беспалько, Ю. Васильєва, В. Полякова, В. Симоненка, В. Сидоренка, Д. Тхоржевського, Ю. Хотунцева та інших.

Мета статті полягає в розкритті структурних компонентів формування самоосвітньої компетентності майбутніх учителів технологій та створення на основі їх взаємозв'язків моделі формування самоосвітньої компетентності.

Виклад основного матеріалу. У педагогічній літературі доцільність методу моделювання відзначали в своїх працях В. Афанасьєв,